

Asia: VN/4845/2020

Lausuntopyyntö asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista

Lausunnonantajan lausunto

Mitä seuraavista työryhmän tarkastelemista vaihtoehdoista kannatatte?

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista. Lausunto pyydetään 21.5.2021 mennessä lausuntopalvelu.fi -palveluun.

Ympäristöministeriö asetti 18.3.2020 työryhmän valmistelemaan asumisneuvonnan lakisääteistämistä. Työryhmän tehtävänä oli valmistella asumisneuvonnan lakisääteistämistä koskevat ehdotukset huomioiden lakisääteistämisen asuntopoliittiset ja muut mahdolliset tavoitteet. Työryhmä tarkasteli asumisneuvonnan nykytilaa ja järjestämistapoja, sekä hahmotteli erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja asumisneuvonnan kehittämiseksi ja lakisääteistämiseksi. Työryhmä myös linjasi, että työryhmän loppuraportti tulisi laittaa lausuntokierrokselle, jotta työryhmän kartoittamiin vaihtoehtoihin saataisiin laajan toimijakentän näkemyksiä.

Lausuntopyynnössä pyydetään vastaamaan kysymykseen: Mitä seuraavista työryhmän tarkastelemista vaihtoehdoista kannatatte?

1. Asumisneuvonnan lakisääteistäminen hyvinvointialueen järjestämisvastuulle
2. Asumisneuvonnan lakisääteistäminen kunnan järjestämisvastuulle
3. Asumisneuvonnan lakisääteistäminen Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen koordinoimalla sopimusmallilla
4. Asumisneuvonnan vahvistaminen ja kehittäminen ilman lakisääteistämistä

5. Ei mikään edellä mainittu vaihtoehto

LAUSUNTO

Asumisneuvonta on tärkeää ja kannattavaa työtä ja sitä voidaan perustella sekä taloudellisilla että inhimillisillä näkökulmilla. Nykyisin asumisneuvonnan käsitteitä ei ole määritelty eikä toiminta ole lakisääteistä. Työryhmä on määritellyt käsitteet ja tämä onkin ehdoton edellytys asumisneuvonnan lakisääteistämiseksi. Mikäli asumisneuvonta päädytään lakisääteistämään, tulee laissa määritellä asumisneuvonnan minimitaso.

Kuntalaisten oikeuksien toteutumisen kannalta asumisneuvonnan lakisääteistämistä tulee tulevaisuudessa

harkita. Tämä parantaa yhdenvertaisuutta ja toteuttaa parhaiten julkiselle vallalle määriteltyä tehtävää edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja asumisen omatoimista järjestämistä.

Raportin mukaan asumisneuvonnan tarvetta todetaan olevan eniten asiakkailta, joilla on vuokranmaksun ongelmia, vuokravelkoja ja / tai sosiaalisia tai terveysongelmia. Tätä taustaa vasten luontevin asumisneuvontaa antava taho olisi sosiaalipalvelut. Järvenpäässä ja viidessä muussa Keski-Uudenmaan kunnassa sosiaalipalvelut järjestää Keski-Uudenmaan sote (Keusote). Heillä on virkansa puolesta pääsy

asiakastietojärjestelmiin ja Kelan tietojärjestelmiin ja parhaat mahdollisuudet arvioida asiakkaan kokonaisvaltaista tilannetta.

Toisaalta vuokranantajalla on nopeimmin tieto vuokranmaksun ongelmista ja siten mahdollisuus nopeimmin puuttua tilanteeseen. Paikallisilla toimijoilla kuten esimerkiksi nuorisoauntoyhdistyksellä on asumisneuvontatyöstä hyviä kokemuksia. Järjestöjen ja vuokrataloyhtiöiden nykyisin hyvin toteuttama täydentävä asumisneuvonta tulisi säilyttää viranomaistoimijoiden tukena. ARA-kohteiden lisäksi asumisen tukea tarvitaan laajemmin asuntokantaan.

Raportin laatijoiden toteamukseen voidaan yhtyä siinä, että ”vuoden 2023 alusta aloittavien hyvinvointialueiden rooli on vasta muovautumassa. Myös kuntien asema sote-uudistuksen jälkeen merkitsee tuntuvia muutoksia tulevaan toimintaan. Näillä menossa olevilla muutoksilla on keskeinen merkitys arvioitaessa asumisneuvonnan lakisääteistämisen edellytyksiä. Myös menossa olevalla sosiaaliturvan uudistamisella asumisen tukien osalta on olennainen vaikutus siihen, miten

kohtuuhintainen asuminen voidaan turvata. Näin ollen asumisneuvonnan säätäminen joko muutoksessa olevan peruskunnan tai tulevien hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle saattaisi aiheuttaa haasteita. Asumisneuvonnan lakisääteistämistä kunnan tai hyvinvointialueen vastuulle saattaisi olla tarkoituksenmukaisempaa tarkastella uudestaan 2020-luvun jälkipuolella, jolloin kuntien ja hyvinvointialueiden toiminta on vakiintunut ja asumisen tukiinkin liittyvä sosiaaliturvauudistus on toteutunut.”

Koska kaikkiin esitettyihin vaihtoehtoihin liittyy hyviä ja huonoja puolia eikä minkään vaihtoehdon tarkemmasta toteutuksesta tai rahoituksesta ole tietoa, asumisneuvonnan lakisääteistämistä on tarkoituksen mukaisempaa tarkastella uudestaan 2020-luvun jälkipuolella. Kuntien ja mahdollisten hyvinvointialueiden toiminta on silloin vakiintunut ja asumisen tukiin liittyvä sosiaaliturvauudistus on toteutunut. Asumisneuvonnan lakisääteistäminen edellyttää lisäresursseja eikä mahdollisella lakisääteistämällä saa lisätä kuntien rahoitustaakkaa. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että vähintään nykyisentasoinen asumisneuvonta turvataan.

Asumisneuvonnan lakisääteistämisen valmisteluun liittyy erilaisia näkökulmia ja olisi tärkeää, että mikäli lakisääteistämiseen päädytään, lain valmistelua ohjaavassa ryhmässä olisi edustus kunnista, vuokra-asuntojen omistajista sekä vuokratalojen asukkaista. KUUMA-kunnista lausuntopyyntö on osoitettu Järvenpäälle ja lisäksi Hyvinkäälle. Jatkossa on perusteltua, että kaikki KUUMA-kunnat saisivat mahdollisuuden osallistua lain valmisteluun.

Tässä vaiheessa toteamme lausuntonamme, että ei ole edellytyksiä kannattaa mitään esitetyistä vaihtoehdoista viitaten edellä esitettyyn kuvaukseen.

Karjalainen Kirsi-Marja
Järvenpään kaupunki - Hyvinvoinnin palvelualue/ hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaja